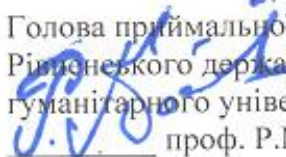

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету
 проф. Р.М.Постоловський
« 29 » травня 2019 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 016 «СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА»
для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»
на основі ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра,
спеціаліста, магістра**

Схвалено вченою радою педагогічного факультету
Протокол № 5 від «28» травня 2019 р.

Голова вченої ради
педагогічного факультету проф. В.В. Сілков

Розробники: проф. І.М.Дичківська
доц. Г. М. Косарєва
доц. Т.О. Павлюк

Програма фахового випробування для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» на основі ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра / І.М. Дичківська, Г. М. Косарєва, Т. О. Павлюк. – Рівне: РДГУ, 2019. – 14 с.

Розробники:

Дичківська І.М., професор, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І. РДГУ

Косарєва Г.М., доцент, кандидат педагогічних наук кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І. РДГУ

Павлюк Т.О., доцент, кандидат педагогічних наук кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І. РДГУ

Рецензент:

Пахомова Н. Г., професор, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри спеціальної освіти і соціальної роботи Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Програма фахового випробування для вступників на здобуття ступеня магістра визначає вимоги до рівня підготовки вступників у межах освітньо-професійної програми бакалавра, зміст основних професійних компетенцій, критерії оцінки відповідей вступників на фаховому випробуванні, рекомендовані літературні джерела.

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І., протокол №6 від 23.05.2019 р.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ФАХОВИХ ВИПРОБУВАНЬ	6
Логопедія	6
Методики спеціальної освіти	8
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ	9
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	10
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною метою фахового випробування є оцінювання знань особи та здатності до опанування навчальної програми освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальності 016 «Спеціальна освіта».

Завданням основного фахового випробування є виявлення рівня професійної компетентності вступників на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістр у межах освітньо-професійної програми за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта». Фахове випробування виявляє основні види компетенцій, які розкривають загальні здатності спеціаліста в галузі спеціальної освіти в різних сторонах освітнього процесу: пізнавально-інтелектуальну, діагностичну, проектувальну, організаторську, прогностичну, інформаційну, стимулюючу, оцінно-контрольну, аналітичну, психологічну, соціальну, громадянську, комунікативну, рефлексивну, творчу, методичну, дослідницьку компетенцію тощо.

Вимоги до підготовленості вступника:

Суспільно-політична позиція: світогляд та ідейна переконаність; розуміння державної політики в галузі спеціальної освіти й впровадження її в життя; готовність брати участь у суспільному житті колективу; ступінь активності в агітаційно-пропагандистських заходах (лектор, пропагандист, агітатор і т.п.); усвідомлення суспільного обов'язку і громадської відповідальності; суспільно-політична активність.

Професійно-педагогічні якості: ставлення до роботи в дошкільному навчальному закладі в умовах інклюзивної освіти, дошкільному навчальному закладі компенсуючого типу, спеціальному навчальному закладі, навчально-реабілітаційному центрі; інтерес до роботи логопеда; наявність організаторських здібностей до проведення навчальної, оздоровчої та корекційно-розвивальної роботи; товарищескість, гнучкість мислення, толерантність, терпіння, милосердя, любов до дітей.

Пізнавальні якості: бажання вдосконалювати свої знання в галузі спеціальної освіти; потреба в самовихованні; прагнення до вивчення передового досвіду у навчально-виховній та корекційно-розвивальній роботі; вміння планувати роботу; формувати колектив дітей; базові знання спеціальних методик організації навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дітьми з порушенням мовлення та особливостями психофізичного розвитку; вміння формувати зміст і форми роботи з батьками й громадськістю в умовах дошкільних навчальних закладів, дошкільних навчальних закладів компенсуючого типу, спеціальних навчальних закладів, навчально-реабілітаційних центрів.

Професійно-педагогічну спрямованість діяльності логопеда (дефектолога) дошкільного навчального закладу, дошкільного навчального закладу компенсуючого типу, спеціального навчального закладу, навчально-реабілітаційного центру необхідно цілеспрямовано розвивати в процесі систематичного навчання у вищому закладі освіти.

Вольові якості, які необхідні логопеду (дефектологу): впевненість у своїх силах і можливостях; дисциплінованість; ініціативність; виконавча дисципліна, організованість; самостійність, зібраність: самовладання; витримка; сміливість у формі виправданого педагогічного ризику; доведення справи до кінця.

Емоційні якості: оптимізм; бадьорість; веселість; невразливість; не обурливість; доброзичливість; стриманість; терплячість; толерантність; розумна довірливість; відносно задоволення успіхами в роботі.

Ставлення до вихованців: любов до дітей; товарищескість; вимогливість; чуйність; тактовність; зацікавлення долею дітей, виражене в педагогічній допомозі, моральній підтримці.

Ставлення до своїх професійних можливостей: прагнення систематично підвищувати професійний рівень; почуття відповідальності; нетерпимість до недоліків; професійна самоосвіта.

Інформація щодо проведення фахового випробування:

– допуск до фахового випробування вступників здійснюється за умови наявності

- екзаменаційного листка та документа, який засвідчує особу (паспорта, свідоцтва про народження тощо);
- фахове випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією РДГУ;
  - фахове випробування проходить в усній формі;
  - вступникам, які беруть участь в усному фаховому випробуванні дозволяється мати при собі ручку з чорнилом (пастою);
  - вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань; заміна завдань е дозволяється;
  - вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань;
  - під час фахового випробування не дозволяється порушувати тишу, спілкуватися з іншими вступниками, користуватися електронними, друкованими, рукописними інформаційними джерелами;
  - запис відповіді на екзаменаційні завдання здійснюється в аркуші усної відповіді, під якою ставиться підпис вступника та членів екзаменаційної комісії;
  - вступники, які не з'явилися на фахове випробування без поважних причин у визначений розкладом час, до участі у подальших випробуваннях не допускаються; за наявності поважних причин, підтверджених документально, вступники можуть бути допущені до пропущеного вступного випробування з дозволу відповідального секретаря приймальної комісії в межах встановлених термінів та розкладу вступних випробувань;
  - перескладання фахового випробування не дозволяється.

Програми фахових випробувань окреслюють зміст основних проблем з названих вище навчальних дисциплін, які пропонуються для підготовки вступника до вступного випробування. На основі програм фахових випробувань кафедрою педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т. І. складаються комплекти білетів, кожен з яких містить питання з різних навчальних дисциплін.

Усі питання сформульовані таким чином, щоб вступник міг не тільки пригадати і висвітлити відомі йому теоретичні положення педагогічної та методичної науки, але виявити рівень своєї педагогічної компетенції.

Норми часу, відведені на проведення вступних випробувань (відповідно до наказу МОН України) від 27 серпня 2002 року № 450): на проведення консультацій перед вступним випробуванням – 2 години на потік (групу); на проведення вступних випробувань в усній формі – 0,25 год. на одного вступника (кількість членів комісії на потік (групу) вступників не більше трьох осіб).

Порядок оцінювання результатів фахового випробування.

Оцінювання відповіді вступника на фаховому випробуванні здійснюється членами екзаменаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора, за 200-бальною шкалою. Підставою для формування оцінки є правильність, логічність, глибина відповіді, уміння аналізувати проблеми, які стосуються змісту відповіді, виробляти самостійні оцінки та рішення щодо розв'язання таких проблем.

ЗМІСТ ФАХОВИХ ВИПРОБУВАНЬ

Логопедія

Логопедія як спеціальна педагогічна наука. Поняття про мовлення як функціональну систему. Мовленнєва норма і порушення мовлення.

Логопедія як наука про порушення мовлення, про методи їхнього попередження, виявлення й усунення засобами спеціального навчання і виховання. Історичні віхи.

Предмет і об'єкт логопедії. Теоретичні і практичні задачі логопедії.

Методологічні принципи логопедії: загальнодидактичні (науковість, систематичність, доступність, наочність, виховуючий характер навчання, свідомість та активність, індивідуальний підхід) та специфічні (принцип розвитку, онтогенетичний принцип, принцип системності, принцип комплексності, принцип зв'язку мовлення з іншими сторонами психічного розвитку дитини, принцип діяльнісного підходу).

Методи, що використовуються в логопедії: організаційні, емпіричні, кількісні, інтерпретаційні.

Значення логопедії. Взаємозв'язок логопедії з науками психолого-педагогічного, медико-біологічного і лінгвістичного циклів.

Основні механізми усного мовлення. Анатомо-фізіологічні механізми мовлення. Мовлення як продукт взаємодії окремих мозкових структур.

Периферичний мовленнєвий апарат, його основні відділи: дихальний (енергетична система), фонаторний (резонаторна система) і артикуляційний (генераторна система).

Мовленнєва діяльність, її структура та компоненти: мова, мовлення, мовленнєва діяльність; одиниці мови та мовлення.

Онтогенез мовленнєвої діяльності. Дослідження дитячого мовлення у вітчизняній психології і психолінгвістиці.

Загальна періодизація мовленнєвого розвитку дитини.

Етіологія порушень мовлення. Розвиток уявлень про етіології порушень мовлення. Сучасні відомості про причини мовленнєвих порушень: органічні і функціональні, центральні і периферичні причини.

Ендогенні (внутрішні) і екзогенні (зовнішні) шкідливості в етіології мовленнєвих розладів.

Роль спадкоємних факторів у сполученні з екзогенно-органічними і соціальними факторами в появі мовленнєвих порушень.

Первинні і вторинні порушення. Складність і поліморфність факторів, що викликають мовленнєві порушення.

Класифікації мовленнєвих порушень. Проблема систематизації мовленнєвих розладів. Сучасні класифікації мовленнєвих порушень.

Клініко-педагогічна класифікація: час виникнення, прихильники, принципи групування, аспекти, властивості, педагогічні цілі, вік, форми мовлення.

Психолого-педагогічна класифікація: час виникнення, прихильники, принципи групування, аспекти, властивості, педагогічні цілі, вік, форми мовлення.

Групи мовленнєвих порушень і їхні види.

Методи логопедичного впливу. Логопедичний вплив – педагогічний процес, в

якому реалізуються завдання коригуючого навчання і виховання.

Методи логопедичного впливу: практичні (вправи, ігри, моделювання), наочні (спостереження, перегляд малюнків, картин, профілів артикуляції, діафільмів, кінофільмів, прослуховування магнітофонних записів тощо), словесні (розповідь, бесіда, читання).

Актуальні проблеми сучасної логопедії. Ефективність логопедичної роботи та фактори, що її зумовлюють. Вимоги до особистості логопеда і його професійної підготовки на сучасному рівні. Соціальна роль логопеда.

Дислалія. Загальна характеристика вад звукової системи мови. Тракткування вимовних порушень і перша поява терміну «дислалія».

Вплив вад звуковимови на оволодіння грамотою, на розвиток особистості дитини. Прості і складні дислалії.

Форми дислалії — функціональна і механічна (органічна). Класифікація функціональної дислалії з урахуванням природи порушення, актуального для логопедичного впливу – фонематичного чи фонетичного, або їхніх комбінацій.

Акустико-фонематична дислалія, артикуляторно-фонематична, артикуляторно-фонетична.

Механічна дислалія, її зумовленість аномаліями в будові артикуляційного апарату. Характер дефекту вимови звуків при даній формі.

Методика корекційної роботи при дислалії. Способи і прийоми виявлення недоліків звуковимови у дітей. Мета, зміст та методика обстеження дитини з дислалією.

Обстеження артикуляційного апарату, дрібної моторики, звуковимови, фонематичних процесів.

Оформлення необхідної логопедичної документації; заповнення мовленнєвої картки. Методика логопедичного впливу при дислалії.

Основні етапи традиційної корекційно-педагогічної роботи з усунення недоліків звуковимови: підготовчий етап, етап формування первинних вимовних умінь і навичок, етап формування комунікативних умінь і навичок.

Зміст логопедичної роботи з усунення мовленнєвих вад: розвиток фонематичних процесів (уваги, сприймання); розвиток артикуляційної моторики; розвиток дрібної моторики пальців рук; формування (постановка) правильної вимови звуку: за наслідуванням, з механічною допомогою (з використанням логопедичних зондів), змішаний спосіб постановки звуків; диференціація поставленого і змішаного звуку у вимові. Послідовність автоматизації поставленого звуку: автоматизація звуку у складах (прямих, обернених, із збігом приголосних); автоматизація звуку в словах (на початку слова, в середині, кінці); автоматизація звуку у реченні; автоматизація звуку у чистомовках і віршах; автоматизація звуку в коротких і довгих оповіданнях, автоматизація звуку у розмовній мові.

Урахування взаємозв'язку звуків при виборі послідовності їхньої постановки при складній дислалії. Терміни і тривалість логопедичних занять.

Види логопедичних занять – індивідуальні, під групові, фронтальні. Організація занять з урахуванням провідної діяльності дитини і спрямування на стимуляцію її пізнавальної активності.

Порушення голосу. Поняття про висоту, силу, тембр – об'єктивні характеристики голосу. Розвиток голосу у дітей. Значення дихання в голосоутворенні: типи фізіологічного дихання – грудний, черевний, змішаний.

Період мутації голосу у дітей – початкова, пікова і кінцева стадії. Зміни голосу в

піковій стадії мутації. Ознаки тривалої і патологічної мутації – зміни висоти, падіння сили і порушення тембру голосу.

Профілактична і корекційна робота логопеда в цей період. Профілактика порушень голосу. Психічні та соціальні наслідки порушень голосу.

Характеристика порушень темпу і ритму мовлення у дітей та їх корекція. Короткі історичні відомості про виникнення порушень темпу і ритму мовлення у дітей. Характеристика темпу і ритму мовлення у дітей та їх порушення.

Брадїлалія, тахілалія, фізіологічні затинання, ітерації, їх причини та прояви. Обстеження дітей з порушеннями темпу мовлення. Методика корекційної роботи з усунення порушень темпу і ритму мовлення у дітей. Профілактика недоліків темпу мовлення у дітей.

Ринолалія. Визначення, причини і механізм порушення. Форми ринолалії: відкрита, закрита, змішана.

Причини порушення звуковимови: порушення артикуляційної моторики; патологічна поза язика; порушення мовленнєвого дихання; деформації зубошелепної системи. Акустико-артикуляційні особливості фонем: голосні фонемі, губні приголосні фонемі, язичні приголосні фонемі. Причини порушення тембру голосу: гіперназальність (визначення, характеристика); характеристика голосу в доопераційній і післяопераційній періоди.

Причини та види вроджених розщелин губи, твердого і м'якого піднебіння. Оперативне втручання при вроджених розщелинах. Вплив розщелин на загальний та мовленнєвий розвиток дітей.

Дизартрія. Поняття про структуру мовленнєвого дефекту при дизартрії. Клінічні симптоми дизартрії. Форми дизартрії за клінічною класифікацією (в залежності від осередку ураження). Псевдобульбарна дизартрія. Бульбарна дизартрія. Екстрапірамідна (підкіркова) дизартрія. Кіркова дизартрія.

Принципи корекційно-педагогічного впливу. Діагностика та обстеження дітей з дизартрією.

Система корекційної логопедичної роботи.

Психічні та соціальні наслідки дизартрії.

Заїкання. Біологічні і соціальні фактори ризику в розвитку заїкуватості. Роль спадковості, середовища, виховання. Визначення невротичної і неврозоподібної форм заїкуватості, їх характеристики: роль біологічних і психологічних факторів в етіопатогенезі невротичної форми заїкання; значення біологічного фактора в розвитку неврозоподібної форми заїкання; особливості анамнезу, що стосується моторного й мовленнєвого розвитку дитини з різними формами заїкання; особливості динаміки двох форм заїкання; психолого-педагогічна характеристика дітей з невротичною та неврозоподібною формами заїкання.

Принципи організації логопедичної роботи з дітьми, що заїкаються. Комплексний підхід до подолання заїкання. Психотерапевтичний вплив. Лікувально-педагогічні заходи.

Сучасні методики подолання заїкання в дітей дошкільного віку. Психічні та соціальні наслідки заїкання.

Фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення. Аналіз базових теоретичних положень, що лежать в основі змісту поняття ФФН.

Фізіологічний аспект вивчення: дані фізіології органів слуху і мовлення, роль слуху

в розвитку мовлення дитини.

Психологічний аспект вивчення проблеми: онтогенетичні особливості розвитку фонетико-фонематичної сторони мовлення; взаємозв'язок у розвитку фонематичного слуху і звуковимови; значення фонематичного слуху для повноцінного розвитку фонематичного аналізу і синтезу, і оволодіння процесами читання і письма.

Визначення поняття ФФН. Структура дефекту при ФФН. Несформованість звукової сторони мовлення, види й особливості звукових порушень при ФФН (заміни, змішування, порушення протиставлення). Несформованість фонематичного сприйняття, характеристика фонематичних порушень.

Загальне недорозвинення мовлення. Загальне недорозвинення мовлення як мовленнєве порушення. Медичний, психологічний, психолінгвістичний аспекти до проблеми ЗНМ.

Недорозвинення мовлення як порушення оволодіння системою мови. Патогенетичні і психолого-педагогічні критерії аналізу мовленнєвого розвитку.

Характеристика рівнів ЗНМ.

Алалія. Визначення алалії. Причини, локалізація, механізм порушення. Алалія як системне порушення мовленнєвої діяльності. Короткі відомості з історії вивчення алалії.

Диференціальна діагностика алалії й інших форм порушень мовлення: порівняльний аналіз алалії і недорозвинення мовлення при олігофренії; алалії й афазії; алалії і дислалії, ринолалії, дизартрії; алалії і тимчасової затримки мовленнєвого розвитку функціонального характеру.

Зміст та завдання корекційно-педагогічної роботи при алалії.

Афазія. Визначення афазії. Причини, локалізація, механізм порушення. Афазія як системне порушення мовленнєвої діяльності.

Диференціальна діагностика афазії й інших форм порушень мовлення: порівняльний аналіз афазії і недорозвинення мови при олігофренії, ЗПР; афазії й алалії; афазії і дислалії, дизартрії; афазій й туговухості.

Основні форми афазій, їх характеристика (акустико-гностична, акустико-мнестична, семантична, динамічна, аферентна моторна, еферентна моторна форми).

Зміст та завдання корекційно-педагогічної роботи при афазії.

Порушення писемного мовлення (дисграфія, дислексія). Визначення поняття «письмо». Функціональні системи письма. Операції письма. Види письма і його основні навички.

Читання. Психологія акта читання. Процес оволодіння читанням в нормі.

Відмінності процесів читання і письма.

Основні психічні операції читання. Види читання.

Умови формування навичок читання і письма в нормі.

Навчання читанню в ранньому віці. Швидкісне читання. Профілактика порушень письма і читання.

Методика логопедичної роботи з подолання порушень писемного мовлення.

Профілактика мовленнєвих порушень. Профілактика – використання запобіжних заходів по запобіганню аномального розвитку мовлення.

Значення ранньої діагностики відхилень у психофізичному розвитку дитини для попередження мовленнєвої патології.

Вторинна профілактика. Значення порушень мовлення для психічного розвитку дитини, формування її особистості і поведінки. Поведінка батьків, спрямована на розвиток спілкування і психічних функцій дитини.

Третинна профілактика. Зміст педагогічних заходів, спрямованих на трудове виховання і

професійну орієнтацію дітей і підлітків з мовленнєвою патологією.

Пропаганда педагогічних і корекційно-педагогічних знань серед населення. Єдність виховних і педагогічних вимог дитячих установ, школи і родини.

Методики спеціальної освіти

«Спецметодика дошкільного виховання».

Визначте предмет і об'єкт спецметодики дошкільного виховання дітей з вадами мовлення.

Назвіть мету і завдання виховання дітей дошкільного віку з мовленнєвою патологією.

Розкрийте принцип врахування первинного порушення і вторинних відхилень у розвитку дітей з порушеннями мовлення.

Розкрийте принцип корекційно-компенсуючої спрямованості дошкільного виховання дітей з порушеннями мовлення.

Охарактеризуйте особливості організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей із ЗНМ.

Охарактеризуйте особливості організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей з ФФНМ.

Охарактеризуйте особливості організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей із заїканням.

Дайте визначення розумового виховання. Розкрийте завдання, засоби, зміст розумового виховання у спеціальному дошкільному навчальному закладі.

Дайте визначення поняття сенсорного розвитку дітей з ТПМ, назвіть завдання та охарактеризуйте систему сенсорного виховання дошкільників.

Визначте мету і завдання фізичного виховання дітей з ТПМ, охарактеризуйте особливості організації фізичного виховання у спеціальному дошкільному навчальному закладі.

Охарактеризуйте методи та прийоми виховання і навчання дітей дошкільного віку з вадами мовлення.

Доведіть доцільність використання нетрадиційних підходів у вихованні дітей з порушеннями мовлення (лялькотерапія, казкотерапія, арттерапія тощо).

Розкрийте доцільність зв'язку у діяльності вихователя і логопеда у спеціальному дошкільному навчальному закладі для дітей з ТВМ.

Доведіть ефективність корекційної спрямованості музичних занять у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТВМ.

Розкрийте особливості використання ігрової діяльності як засобу мовленнєвої корекції дітей дошкільного віку.

Спецметодика ФЕМУ

Виділіть особливості сприймання і відтворення кількості предметів дітьми дошкільного віку з ТПМ.

Охарактеризуйте методичні прийоми формування уявлень про множину у дітей з ТПМ в ранньому та молодшому дошкільному віці.

Доведіть вплив просторово-якісних особливостей предметів на сприймання дітьми з ТПМ множин.

Проаналізуйте методику ознайомлення дітей з ТПМ із цифрами.

Визначте особливості розуміння старшими дошкільниками з ТПМ арифметичної задачі.

Охарактеризуйте особливості сприйняття величини дітьми раннього та дошкільного віку з ТПМ.

Розкрийте значення використання виміральної діяльності для розвитку математичних уявлень дошкільників з ТПМ.

Проаналізуйте процес ознайомлення дітей з ТПМ з геометричними фігурами.

Визначте особливості сприймання дітьми дошкільного віку з ТПМ просторових відношень між предметами.

Охарактеризуйте час та його особливості, сприйняття часу дітьми раннього та дошкільного віку з ТПМ.

Спеціальна методика математики з основами математики

Розкрийте зміст роботи вчителя математики та завдання пропедевтичного періоду навчання математики.

Охарактеризуйте особливості оволодіння учнями з ТПМ основами геометричних знань та умінь.

Обґрунтуйте методику навчання вимірюванню учнів з ТПМ на уроках математики.

Розкрийте зміст задач вивчення першого концентру та охарактеризуйте труднощі, яких зазнають учні з тяжкими порушеннями мовлення під час вивчення першого концентру.

Проаналізуйте методику вивчення усної та письмової нумерації чисел.

Охарактеризуйте методику вивчення додавання і віднімання.

Розкрийте зміст задач вивчення другого десятку в допоміжній школі та охарактеризуйте труднощі, яких зазнають учні з тяжкими порушеннями мовлення під час вивчення другого концентру.

Визначте особливості навчання розв'язанню арифметичних задач на одну та дві дії дітей з ТПМ.

Розкрийте методику формування в учнів з ТПМ поняття про множення і ділення.

Охарактеризуйте труднощі, яких зазнають учні з тяжкими порушеннями мовлення під час вивчення десяткових дробів.

Спецметодика фізичного виховання

Висвітліть завдання та засоби фізичного виховання дошкільників та молодших школярів з порушенням зору.

Охарактеризуйте методи і методичні прийоми навчання фізичних вправ дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з порушенням зору.

Розкрийте методику організації і проведення занять фізичними вправами з дітьми, що мають порушення зору.

Проаналізуйте особливості психофізичного розвитку і рухових здібностей дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з порушенням слуху.

Охарактеризуйте методику занять фізичними вправами з дошкільниками і молодшими школярами з порушенням слуху.

Розкрийте особливості методики фізичного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, які мають відхилення в інтелектуальному розвитку.

Висвітліть особливості фізичного виховання дітей з ДЦП у дошкільному та шкільному віці.

Охарактеризуйте нетрадиційні форми занять фізичними вправами при дитячому церебральному паралічі.

Охарактеризуйте особливості застосування корекційно-розвивальних ігор для дітей з розумовою відсталістю. Визначте їх вплив на фізичний розвиток дошкільників та молодших школярів.

Обґрунтуйте роль сім'ї в розвитку рухової активності дітей з порушенням розвитку. Зазначте методи і форми роботи з фізичного виховання дітей з обмеженими можливостями.

Теорія і методика виховання дітей з вадами мовлення

Поясніть мету та рушійні сили виховання дітей з вадами мовлення.

Розкрийте основні напрями навчально-виховної роботи в дошкільних навчальних закладах для дітей з вадами мовлення.

Визначте та проаналізуйте форми і методи виховання дітей з вадами мовлення.

Визначте етапи виховання дітей з порушеннями мовлення.

Визначте основні закономірності та принципи виховання дітей з вадами мовлення.

Проаналізуйте основні завдання корекційно-виховної роботи у спеціальних закладах для дітей з порушеннями мовлення.

Доведіть пріоритетність сімейного виховання дітей з вадами мовлення.

Доведіть роль колективу у вихованні дітей з вадами мовлення.

Проаналізуйте особливості морального виховання дітей з вадами мовлення.

Обґрунтуйте особливості застосування різних видів арт-терапії в виховній та логопедичній роботі.

Спецметодика вивчення навчального предмета «Я і Україна»

Дайте оцінку сучасних програм з природознавства та навчального предмета «Я у світі» для спеціальної школи для дітей з ПМР.

Проаналізуйте поняття про предметно-розвивальне середовище навчального закладу як умову ознайомлення учнів з ПМР з довідками. Обґрунтуйте вимоги до відбору та розміщення об'єктів кутка природи.

Обґрунтуйте шляхи реалізації загальнодидактичних принципів навчання дітей з ПМР у процесі вивчення природознавства та навчального предмета «Я у світі».

Визначте особливості використання наочних методів вивчення природознавства та навчального предмета «Я у світі» в спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ПМР (на прикладі методу спостереження).

Обґрунтуйте особливості використання словесних методів вивчення природознавства та навчального предмета «Я у світі» в спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ПМР (на прикладі методів розповіді та бесіди).

Охарактеризуйте особливості використання дослідів у вивченні природознавства в спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ПМР.

Проаналізуйте форми вивчення природознавства та навчального предмета «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ПМР

Розкрийте методику проведення комбінованого уроку з природознавства та навчального предмета «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ПМР.

Визначте особливості організації екскурсій з природознавства у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ПМР.

Проаналізуйте інноваційні технології вивчення природознавства та навчального предмета «Я у світі» у початковій спеціальній загальноосвітній школі для дітей з ПМР.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ

Рівень професійної компетентності вступників оцінюється за 200-бальною шкалою.

Виділені такі рівні компетентності.

I рівень – початковий. Відповіді вступника на теоретичні питання елементарні, фрагментарні, зумовлюються початковими уявленнями про сутність психолого-педагогічних

та методичних категорій. У відповідях на практичні та творчі завдання вступник не виявляє самостійності, демонструє невміння аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

II рівень – середній. Вступник володіє певною сукупністю теоретичних знань, практичних умінь, навичок, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання.

III рівень – достатній. Вступник знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень.

IV рівень – високий. Передбачає глибокі знання з педагогіки, психології та методик дошкільної освіти, ерудицію, вміння застосовувати знання творчо, здійснювати зворотній зв'язок у своїй роботі, самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію. Відповідь вступника свідчить про його вміння адекватно оцінити власні здібності, можливості, рівень домагань, психологічні особливості; вибрати найефективніший варіант поведінки в тій чи іншій ситуації; регулювати власні емоційні стани, долати критичні педагогічні ситуації тощо.

**Таблиця відповідності
рівнів компетентності значенням 200-бальної шкали оцінювання відповідей вступників
під час фахового випробування**

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
Початковий відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмового матеріалу в цілому	0-99	незадовільно
Середній відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів питань програмного матеріалу, але характеризується поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності у висловленні думки	100-149	задовільно
Достатній відповіді вступника визначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності непринципового характеру	150-179	добре
Високий відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу.	180-200	відмінно

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. Київ, – 2012.
2. Борякова Н.Ю. Педагогические системы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии: [учебное пособие для студентов педвузов]. Москва: АСТ: Астрель, 2008. 222 с.
3. Даніелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. Львів: Т-

- во «Надія», 2000. – 255 с.
4. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: [навчальний посібник]. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 302 с.
  5. Закон України «Про охорону дитинства» Відомості Верховної Ради. 2001. № 30. С. 142-150.
  6. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» Відомості Верховної Ради. 2006. – № 2-3. С. 36-42.
  7. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: [навч.-метод. посібник] / А.А. Колупаєва, Н.З. Софій, Ю.М. Найда та ін. Київ: 2007. – 127 с.
  8. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2007. 458 с.
  9. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: [науково-методичний посібник] / Наук. ред. О.Л. Кононко. Київ: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003. 244 с.
  10. Концепція спеціальної освіти осіб з особливостями психофізичного розвитку в найближчі роки та перспективу. Київ, 2003.
  11. Липа В.А. Основы коррекционной педагогики: [учебное пособие]. Донецк: Лебідь, 2002 – 327 с.
  12. Логопедия: [учебник] / Под ред. Волковой Л.С. и Шаховской С.Н. Москва: Владос, 2006. 485 с.
  13. Логопедія. Підручник, друге видання, перероблене та доповнене. За ред. М.К.Шеремет. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 672с.
  14. Мальярчук А.Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовленнєвих недоліків: навчальний посібник. Київ: Літера ЛТД, 2005. Ч. I. 272 с.
  15. Мальярчук А.Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовленнєвих недоліків: навчальний посібник. Київ: Літера ЛТД, 2005. Ч. II. 184 с.
  16. Мальярчук А.Я. Обстеження мовлення дітей: дидактичний матеріал. Київ: Літера ЛТД, 2003. 104 с.
  17. Манько Н.В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку: науково-методичний посібник. Київ: КНТ, 2008. 256 с.
  18. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»]. Київ: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 288 с.
  19. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі / О.Л.Кононко, З.П. Плохій, А.М. Гончаренко [та ін.]. Київ: Світич, 2009. 208 с.
  20. Положення про центральну та республіканську (Автономна республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації / Наказ Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України від 07.07.2004. – № 569/38.
  21. Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу / Наказ Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я від від 27.03.2006. – № 240/ 165.
  22. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятое Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. Київ, 2000. 21 с.
  23. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: [підручник]. Частина I – Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. 238 с.

24. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. Москва: Академия, 2001. 400 с.
25. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. Луганськ: Альма-матер, 2003. 436 с.
26. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. Москва: Академия, 2001. 312 с.
27. Холковська І.Л. Корекційна педагогіка. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007. – С. 6-23.
28. Хрестоматія з логопедії: Історичні аспекти. Дислалія. Дизартрія. Ринологія: [навч. посіб.] / За заг. ред. М.К. Шеремет, І.В. Мартиненко. – Київ: КНТ, 2008. – 380 с.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

1. www.students.net.ua – український освітній портал для студентства
2. www.osvita.org.ua – освітній портал, що містить структуровані освітні ресурси України, базу даних ВНЗ України і Росії.
3. www.school.edu-ua.net – освітній сайт, який представляє в інтернеті українські навчальні програми, підручники, довідники, методичні посібники
4. www.mon.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки
5. www.nbu.gov.ua – сайт бібліотеки ім.В.Вернадського
6. <http://www.rshu.edu.ua> – офіційний сайт Рівненського державного гуманітарного університету.